

[Poul Thomsen.]

frie oplysningsforbund skulle være førende i denne form for undervisning, og at kommunernes opgave er at træde til, når det private initiativ har ladet opgaver ligge. Heri ligger også, at der skal være absolut ligestilling mellem kommunernes fortsættelseskursus og de frie oplysningsforbunds virksomhed, men desværre viser erfaringen, at mange kommuner ikke retter sig efter lovens ånd. Der er ikke ligestilling, og det gør arbejdet såre tyngende for nogle af oplysningsforbundene. Kommunerne kan f. eks. til reklame ofre langt større beløb end forbundene, fordi pengene dertil ganske simpelt udskrives i skat, medens forbundene må anvende indskrivningsgebyret; dette skal yderligere bruges til administration, medens kommunerne oftest lader administrationen foretage gennem den almindelige skoleadministration. Også i spørgsmålet om lederløn er der stor forskel, bl. a. fordi kommunerne har ret til at udnevne en mand til skoleinspektør med dette område som sit særlige felt, hvorimod forbundenes ledere kun får en meget kummerlig betaling for deres store arbejde. Der er således slet intet forhold mellem lærerlønnen og lederhonoraret, skønt enhver dog vist ved, at lederens indsats er af afgørende betydning for, om denne skoleform skal trives. Jeg anmoder derfor den højtærede undervisningsminister om ved en kommende revision af loven at tage disse forhold op til velvillig overvejelse.

For at blive ved undervisningen vil jeg gerne sige et par ord — ganske vist henvendt til den højtærede arbejds- og boligminister — om de arbejdstekniske ungdomsskoler, der jo er et eklatant bevis på, hvordan en strålende idé kan ødelægges og forfuskes, når den ikke møder den rette forståelse. Det begyndte i 1930'erne som en arbejdsløshedsforanstaltning for unge, men man opdagede hurtigt, at der egentlig forelå to eller måske endda tre opgaver, som ikke kunne sammenblandes. For det første var der dette, at man i en arbejdsløshedsperiode må foretage en social hjælpeaktion til fordel for de unge, som rammes af arbejdsløsheden, idet de ikke har godt af at stå ledige på torvet. Men dernæst så man, at en stor gruppe unge trængte til

en uddannelse ud over den, de havde fået i skolen, og at denne uddannelse måtte have en særlig karakter, som pegede lige mod arbejdsmarkedet. Endelig var der en tredje, heldigvis lille gruppe, som på grund af miljøskaide eller måske arvelig belastning faktisk skulle henvises til en arbejdsskole, hvor de kunne lære at arbejde, men forhåbentlig samtidig kunne blive belært om, at det forpligter at være medlem af et samfund, der er så godt som det danske.

Man blandede det hele sammen, og resultatet blev, at skønt man fra arbejdsministeriets side og fra de arbejdstekniske ungdomsskoler gjorde et stort og dygtigt arbejde, fik man ikke gjort skolerne til det, de skulle være, nemlig dygtiggørelsesanstalter, hvorfra de unge kunne gå ud med en anbefaling, der gav dem en fortrinstillig på arbejdsmarkedet. I stedet er det sådan, at de unge, der har været henvist til en arbejdsteknisk ungdomsskole, undlader at tale om denne sorte plet i deres historie. Bedst gik det under besættelsen; to af vort lands bedst kendte yngre forfattere, ved jeg, har dengang været elever på sådanne skoler, og det er senere gået dem godt; mange eksempler kan nævnes på andre, som er kommet godt i vej. Men det er tyndet ud blandt skolerne; nu er der kun tre i brug om vinteren, ingen om sommeren, og det netop i en tid, hvor alle taler om, at de store årgange skal have en uddannelse, og hvor denne uddannelse kunne gives dem gennem det eksisterende apparat.

Arbejdsanvisningskontorerne har deres meget store ansvar her. De har ikke forstået, måske ikke villet forstå, at det var de bedste af de arbejdsledige unge, som man her skulle give et tilbud. I stedet for sendte man fra socialkontorerne og anvisningskontorerne dem, som man ikke kunne klare hjemme i byen og derfor gerne ville af med.

Jeg vil meget henstille til den højtærede arbejds- og boligminister, at man ved lovens revision tager hensyn til de her fremførte betragtninger, og at man samtidig gør sig klart, at hvis statens arbejdsmandskursus — som er beslægtede med de arbejdstekniske ungdomsskoler — og de arbejdstekniske ungdomsskoler selv skal